

ORCID: 0009-0001-7388-0550

SUN'IY INTELLEKT TILNI O'ZLASHTIRISH KELAJAGINI QANDAY SHAKLLANTIRMOQDA.

G'ulomov Jamshidbek Islomjon o'g'li

Qo'qon Universiteti Ijtimoiy fanlar kafedrası o'qituvchisi

jgulomov@kokanduni.uz

Annotatsiya Raqamli davrda tilni o'qitish va o'rganish jarayonlarini yaxshilash uchun keng ko'lamli vositalar paydo bo'ldi. Texnologiyaning integratsiyasi an'anaviy o'qitish usullarini inqilob qildi, talabalarga bilim olishning innovatsion usullarini taklif qildi. Til ta'limiga texnologiyani kiritish hozirda o'quvchilarni tobora globallashib borayotgan dunyoda samarali raqobatlashishga tayyorlash uchun juda muhimdir. Ilg'or raqamli vositalardan foydalangan holda, o'qituvchilar o'quvchilarni rag'batlantiradigan va til o'rganishga chuqurroq qiziqish uyg'otadigan qiziqarli va interaktiv kontent yaratishlari mumkin. Bundan tashqari, texnologiya moslashuvchan, asinxron o'rganish imkonini beradi, talabalarga o'z tezligi va qulayligida o'rganish imkoniyatini beradi va shu bilan ham eslab qolish, ham umumiy samaradorlikni oshiradi. Ushbu maqolada turli xil zamonaviy raqamli texnologiyalar va ularning ingliz tilini o'rgatishda qo'llanilishi ko'rib chiqiladi. Unda intellektual repetitorlik tizimlari, avtomatlashtirilgan nutqni aniqlash, til o'rganuvchilar uchun nutq yordamchilari, chatbotlar, virtual reallik, yozishni baholashning avtomatlashtirilgan vositalari va kompyuterlashtirilgan dinamik baholash muhokama qilinadi. Maqolada, shuningdek, globallashgan auditoriya ehtiyojlarini qondirish va ularning o'qitish usullarining sifati va ta'sirini oshirish uchun o'qituvchilarni sun'iy intellekt texnologiyalari bo'yicha fundamental bilimlar bilan jihozlash muhimligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt (AI), Til o'zlashtirish, Intellektual repetitorlik tizimlari (ITS), Til o'rganishda AI.

Kirish Raqamli gadjetlar va ilovalarni inson faoliyatining turli jabhalariga, jumladan, ta'limga integratsiyalashuvi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) sohasidagi

yutuqlar tufayli tezlashdi. Ushbu innovatsiyalar o'qitish va o'rganish tajribasini sezilarli darajada oshirdi. AKT hozirda butun dunyo bo'ylab millionlab odamlarning kundalik hayotining ajralmas qismi bo'lib, ko'plab maqsadlarga xizmat qiladi. Panfilova va boshqalarning bashoratlari raqamli qurilmalarning global savdosi 2017 yildan 2022 yilgacha har yili 2,8 foizga o'sishini taxmin qildi, bu ularning turli sohalarda tobora ko'payib borayotganini aks ettiradi. Innovatsion o'qitish usullari bo'yicha tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt (AI) tomonidan quvvatlanadigan raqamli vositalar zamonaviy ta'lim uchun eng samarali strategiyalardan birini anglatadi. AIning ta'lim kelajagiga ta'siri, ayniqsa uning sinfda o'qitish va o'qitishni qayta shakllantirish potentsiali faol munozaralar mavzusi bo'lib qolmoqda. Sun'iy intellekt ta'limning ko'p jihatlarini inqilob qilishga tayyor, tilni o'rgatish uning transformatsion salohiyati eng yaqqol namoyon bo'ladigan sohalardan biridir. Raqamli tilni qayta ishlash vositalaridan foydalangan holda, AI shaxsiylashtirilgan o'rganish tajribasini beradi, avtomatlashtirilgan baholash va fikr-mulohazalar orqali tilni baholashni yaxshilaydi va immersiv til amaliyotini osonlashtiradi. Sun'iy intellektga asoslangan platformalar, shuningdek, dars rejalarini moslashtirish uchun o'quvchilarning ishlash ma'lumotlarini tahlil qilishi va shu bilan ishtirok etish va o'rganish natijalarini yaxshilashi mumkin. Bundan tashqari, sun'iy intellekt til to'siqlarini bartaraf etish qobiliyatiga ega, bu esa til o'rganishni global auditoriya uchun yanada qulayroq qiladi.

Intellektual repetitorlik tizimlari (ITS)

Intellektual repetitorlik tizimlari (ITS) - bu o'quvchilarning qobiliyatlarini baholash, ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va tushunish va o'zlashtirishni kuchaytirish uchun o'quv jarayonini moslashtirish uchun mo'ljallangan ilg'or kompyuterga asoslangan ta'lim platformalari. Ushbu tizimlar o'quvchilarga inson o'qituvchilarining bevosita ishtirokini talab qilmasdan shaxsiylashtirilgan, dinamik ta'lim berish uchun maxsus ishlab chiqilgan. Liang va boshqalar ta'kidlaganidek, ITSlar til ta'limida sun'iy intellektning eng mashhur qo'llanmalaridan birini ifodalaydi. Ingliz tilida xorijiy til (EFL) kontekstlarida amalga oshirilganda, ITSlar samarali va samarali o'rganish echimlarini taklif qilish orqali tilni o'zlashtirishni sezilarli darajada qo'llab-quvvatlashi ko'rsatilgan. Ular mustaqil o'rganish uchun sun'iy intellektga asoslangan mustaqil vositalar sifatida ishlashi yoki an'anaviy sinfda til o'qitishni to'ldirishi mumkin. Bundan tashqari, ITS ko'p qirrali bo'lib, barcha yoshdagi o'quvchilarga xizmat qiladi va turli tillarni o'rganish sharoitlariga mos keladi. Jamiyatning

raqamli texnologiyalar bilan faolligini oshirish orqali ITSlar yo'naltirilgan va chuqur o'rganish tajribasini yaratadi va ularni zamonaviy til ta'limida bebaho vositaga aylantiradi.

Ingliz tilidagi nutq yordamchisi (ELSA Speak)

ELSA Speak - bu inglizcha talaffuzni yaxshilash uchun sun'iy intellektdan foydalanadigan mobil ilova . Ilova o'quvchilar nutqi bo'yicha zudlik bilan fikr-mulohazalarni taqdim etib, ularga xatolarini samarali aniqlash va tuzatish imkonini beradi. Boshlang'ich, o'rta va yuqori darajadagi o'quvchilar uchun mos bo'lgan ELSA Speak shuningdek, ingliz tilida so'zlashuvchilar bilan jonli mashg'ulotlarni taklif qiladi. Ilova orqali foydalanuvchilar ona tilida so'zlashuvchi tajribali repetitorlar bilan ba'zan bepul yoki chegirmali narxlarda bog'lanishlari mumkin. Mariya fikriga ko'ra, ELSA Speak-dan foydalanish uchun 27 soat sarflash AQSh institutida ESL so'zlashuv kursini tamomlaganga teng. 2015-yilda San-Fransiskoda (Kaliforniya) Vu Van tomonidan ishlab chiqilgan ELSA Speak o'quvchilarga ingliz tilidagi talaffuzini oshirishda yordam berish uchun nutqni aniqlash texnologiyasini sun'iy intellekt bilan birlashtiradi. Ilova turli mavzularni qamrab oluvchi turli kurslarni taqdim etadi, bu foydalanuvchilarga inglizcha so'zlar, iboralar va jummalarni tuzilgan tarzda mashq qilish imkonini beradi. Shuningdek, foydalanuvchilarga so'z va iboralarni to'g'ri talaffuz qilishga yordam beruvchi interaktiv lug'at ham kiritilgan.

Rinaeip va boshqalar tomonidan tadqiqot o'quvchilarning talaffuz ko'nikmalarini yaxshilashda ELSA Speak samaradorligini ta'kidlaydi. Ularning topilmalari shuni ko'rsatadiki, ilova o'quvchilar ehtiyojlariga javob beradi, chunki u ularning kundalik faoliyatiga mos keladi va oddiy va foydalanish mumkin bo'lgan amaliyot imkoniyatlarini taklif etadi. Bundan tashqari, ilovaning jozibador xususiyatlari va foydalanuvchilarga qulay dizayni talabalarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi va munosabatini sezilarli darajada oshiradi, bu esa uni ingliz tili talaffuzini yaxshilash uchun qimmatli vositaga aylantiradi.

Xulosa

AI tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan vositalarni til o'rganish va o'qitishga samarali integratsiya qilish uchun o'qituvchilar ularni amalga oshirishda ishtirok etadigan omillarni

chuqur tushunishlari kerak. Til o'qituvchilari sun'iy intellektga asoslangan kontekstlarda o'rganish tajribasini oshirish uchun AI texnologiyalaridan foydalanishni ta'minlashi juda muhimdir. Shuningdek, ular AI vositalari va ilovalaridan maksimal darajada foydalanib, ushbu texnologiyalarni muayyan o'quv stsenariylariga moslashtirishga tayyor bo'lishlari kerak. Shu bilan birga, o'qituvchilar AI integratsiyasi bilan birga ijodkorlik, hamkorlik va tanqidiy fikrlash kabi insoniy ko'nikmalarni rivojlantirish muhimligiga e'tibor qaratishlari kerak. AI ikkinchi tilni o'rgatish uchun katta imkoniyatlarni taqdim etsa-da, u diqqat bilan ko'rib chiqishni talab qiladigan muayyan muammolarni ham taqdim etadi. Talabalar natijalarini yaxshilashda sun'iy intellektning to'liq salohiyatidan foydalanish uchun til o'qituvchilari doimiy izlanish va innovatsiyalarga sodiq qolishlari kerak. O'qituvchilar xabardor va faol bo'lish orqali AI texnologiyalarining afzalliklarini maksimal darajada oshirishlari va til o'rganish tajribasini yanada samarali va qiziqarli qilishga hissa qo'shishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G'ulomov Jamshidbek Islomjon O'g'li. (2024). ANALYSIS OF EXCLAMATION WORDS IN ENGLISH AND UZBEK. *International Scientific and Current Research Conferences*, 1(01), 52–54. Retrieved from <https://orientalpublication.com/index.php/iscrc/article/view/1650>
2. G'ulomov Jamshidbek Islomjon O'g'li. (2024). AN ANALYSIS OF EXCLAMATIONS IN ENGLISH. *Next Scientists Conferences*, 1(01), 119–121. <https://nextscientists.com/index.php/science-conf/article/view/290>
3. Rinaepi, H., Triwardani, R. & Azi, N. R. (2022). The effectiveness of ELSA Speak application to improve pronunciation ability. *Journal Fakultas Keguruan and Ilmu Pendidikan*, 3(1), 28- 33.
4. Maria, C. (2023). ELSA Speak review by teacher and students. Retrieved from <https://www.tprteaching.com/elsa-speak-review/>